תמיד

עין יעקב

geulaquiz.com

פרק א

א תמיד פרק א - [פְּסָקָא]. פְּרִחֵי כְּהֻנָּה, אִישׁ כְּסוּתוֹ בָּאָרֶץ, אַמַּאי הָתָם קָרֵי לְהוּ ׳רוֹבִים׳ וְהָכָא קָרֵי לְהוּ ׳פְּרִחֵי כְּהֻנָּה׳? אַמְרִי: אִין, הָתָם דְּלָא מַטוּ לְמֶעֱבָד עֲבוֹדָה, קָרוּ לְהוּ ׳רוֹבִים׳, וְהָכָא דְּמָטוּ לְמֶעֱבָד עֲבוֹדָה, קָרֵי לְהוּ ׳פְּרִחֵי׳.

ב א אָמַר לֵיהּ רַב לְחִיָּא בְּרֵיהּ, [וְכֵן אָמַר לֵיהּ רַב הוּנָא לְרָבָא בְּרֵיהּ]: חֲשִׁיךְ, תָּקִין נַפְשָׁךְ, וְקַדִּים, תָּקִין נַפְשָׁךְ, כִּי הֵיכִי דְּלָא תִּרְחַק. תִּיב וְגַלִּי, וְכַסִּי וְקוּם. שְׁטוֹף וּשְׁתִי, שְׁטוֹף וְאַחִית, וּכְשֶׁאַתָּה שׁוֹתֶה מַיִם, שְׁפוֹךְ מֵהֶן, וְאַחַר כֵּן תֵּן לְתַלְמִידֶךָ, כִּדְתַנְיָא: לֹא יִשְׁתֶּה אָדָם מַיִם וְיִתֵּן לְתַלְמִידָיו, אֶלָּא אִם כֵּן שָׁפַךְ מֵהֶם. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁשָּׁתָה מַיִם, וְלֹא שָׁפַךְ מֵהֶם, וְנָתַן לְתַלְמִידוֹ וְאוֹתוֹ תַּלְמִיד אִסְטְנִיס הָיָה, וְלֹא רָצָה לִשְׁתּוֹת וּמֵת בַּצָּמָא. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמְרוּ: לֹא יִשְׁתֶּה אָדָם מַיִם וְיִתֵּן לְתַלְמִידוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן שָׁפַךְ מֵהֶם. אָמַר רַב אַשִׁי: הִלְכָךְ, הַאי תַּלְמִידָא דְּשָׁפְיךְ קַמֵּי רַבֵּיהּ, לֵית (לֵיה) [בֵּיהּ] מְשׁוּם אַפְקִירוּתָא.

ג תְּנַן הָתָם: אִישׁ הַר הַבַּיִת הָיָה מְחַזֵּר עַל כָּל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר, וַאֲבָקוֹת דּוֹלְקוֹת לְפָנָיו, וְכָל מִשְׁמָר שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד וְאוֹמֵר לוֹ: ״אִישׁ הַר הַבַּיִת, שָׁלוֹם עָלֶיךָ״, נִכָּר שֶׁהוּא יָשֵׁן. חוֹבְטוֹ בְּמַקְלוֹ, וּרְשׁוּת הָיְתָה לוֹ לִשְׂרֹף כְּסוּתוֹ, וְהֵם אוֹמְרִים: מַה קּוֹל בָּעֲזָרָה? קוֹל בֶּן לֵוִי לוֹקֶה, וּבְגָדָיו נִשְׂרָפִין, שֶׁיָּשַׁן לוֹ עַל מִשְׁמַרְתּוֹ. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: פַּעַם אַחַת מָצְאוּ אֶת אֲחִי (אימא) [אִמִּי] יָשֵׁן, וְשָׂרְפוּ אֶת כְּסוּתוֹ. אָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא: כִּי מָטוּ רַבִּי יוֹחָנָן בְּהָא מַתְנִיתִין, אָמַר הָכִי: אַשְׁרֵיכֶם לָרְאשׁוֹנִים, שֶׁאֲפִלּוּ עַל אֹנֶס שְׁנָה, עוֹשִׂין דִּין, שֶׁלֹּא עַל אֹנֶס שְׁנָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

ד ב תַּנְיָא, רַבִּי אוֹמֵר: אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיָּבֹר לוֹ הָאָדָם, יֶאֱהַב אֶת הַתּוֹכֵחוֹת, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁתּוֹכֵחוֹת בָּעוֹלָם, נַחַת רוּחַ (בעולם) [בָּאָה לָעוֹלָם], טוֹבָה וּבְרָכָה (באה) [בָּאִין] לָעוֹלָם, וְרָעָה מִסְתַּלֶּקֶת מִן הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: (משלי כ״ד:כ״ה) ״וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם, וַעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בִרְכַּת טוֹב״. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: יַחֲזִיק בֶּאֱמוּנָה יִתְרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: (תהילים ק״א:ו׳) ״עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי אֶרֶץ״ וְגוֹ׳. אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי, אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: כָּל הַמּוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, זוֹכֶה לְפִלְגוֹ [לְחֶלְקוֹ] שֶׁל מָקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: (משלי כ״ח:כ״ג) ״מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי״ (חן ימצא ממחליק לשון״.) וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמּוֹשְׁכִין (אחריו) [עָלָיו] חוּט שֶׁל חֶסֶד, שֶׁנֶּאֱמַר: ״חֵן יִמְצָא [מְמַחֲלִיק לָשׁוֹן״].

פרק ב

א תמיד פרק ב - [משנה. תַּפּוּחַ הָיָה בְּאֶמְצַע הַמִּזְבֵּחַ, פְּעָמִים שֶׁהָיוּ עָלָיו כִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת כּוֹר וְכוּ׳]. אָמַר רָבָא: גּוּזְמָא. הִשְׁקוּ אֶת הַתָּמִיד בְּכוֹס שֶׁל זָהָב, אָמַר רָבָא: גּוּזְמָא. אָמַר רַבִּי אַמִּי: דִּבְּרָה תוֹרָה לְשׁוֹן הֲבַאי, דִּבְּרוּ נְבִיאִים לְשׁוֹן הֲבַאי, דִּבְּרוּ חֲכָמִים לְשׁוֹן הֲבַאי. דִּבְּרָה תוֹרָה לְשׁוֹן הֲבַאי, דִּכְתִיב: (דברים א׳:כ״ח) ״עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצוּרֹת בַּשָּׁמָיִם״, ׳בַּשָּׁמַיִם׳ סַלָּקָא דַּעְתָּךְ? אֶלָּא גּוּזְמָא. דִּבְּרוּ חֲכָמִים לְשׁוֹן הֲבַאי, הָא דַּאֲמָרַן: ׳תַּפּוּחַ׳, ו״הִשְׁקוּ אֶת הַתָּמִיד בְּכוֹס שֶׁל זָהָב״. דִּבְּרוּ נְבִיאִים לְשׁוֹן הֲבַאי, דִּכְתִיב: (מלכים א א׳:מ׳) (וכל עם הארץ) [״וַיַּעֲלוּ כָל הָעָם אַחֲרָיו, וְהָעָם] מְחַלְלִים בַּחֲלִלִים וְגוֹ׳ וַתִּבָּקַע הָאָרֶץ (לקולם) [בְּקוֹלָם״]. אָמַר רַבִּי יַנַּאי בַּר נַחְמָנִי, אָמַר שְׁמוּאֵל: בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת דִּבְּרוּ חֲכָמִים לְשׁוֹן הֲבַאי, וְאֵלּוּ הֵן: תַּפּוּחַ, גֹּפֶן וּפָרֹכֶת.

פרק ג

א תמיד פרק ג - אין אגדות בפרק זה.

פרק ד

א תמיד פרק ד - ג עֲשָׂרָה דְּבָרִים שָׁאַל אַלְכְּסַנְדְּרוֹס מוֹקְדוֹן אֶת זִקְנֵי הַנֶּגֶב, אָמַר לָהֶן: מִן הַשָּׁמַיִם לָאָרֶץ רָחוֹק, אוֹ מִמִּזְרָח לַמַּעֲרָב? אָמְרוּ לֵיהּ: מִמִּזְרָח לַמַּעֲרָב, תֵּדַע, שֶׁהֲרֵי חַמָּה בַּמִּזְרָח, הַכֹּל מִסְתַּכְּלִין בָּהּ, חַמָּה בַּמַּעֲרָב, הַכֹּל מִסְתַּכְּלִין בָּהּ. חַמָּה בְּאֶמְצַע הָרָקִיעַ, אֵין הַכֹּל מִסְתַּכְּלִין בָּהּ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה שָׁוִין כְּאַמָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: (תהלים קג) ״כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ, גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו״. (שם) ״כִּרְחוֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב״. וְאִי חַד [מִינַּיְהוּ] נָפִישׁ לְכְתּוֹב תַּרְוַיְהוּ בְּהַהוּא דְּנָפִישׁ, אֶלָּא מַאי טַעְמָא, חַמָּה בְּאֶמְצַע רָקִיעַ אֵין הַכֹּל מִסְתַּכְּלִים בָּהּ? מִשּׁוּם דְּקָאֵי לְהֶדְיָא, וְלָא כַּסֵּי לֵיהּ מִידֵי. אָמַר לָהֶם: שָׁמַיִם נִבְרְאוּ תְּחִלָּה, אוֹ הָאָרֶץ? אָמְרוּ לוֹ: שָׁמַיִם נִבְרְאוּ תְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: (בראשית א) ״בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם״ וְגוֹ׳. אָמַר לָהֶם: אוֹר נִבְרָאת תְּחִלָּה, אוֹ חֹשֶׁךְ? אָמְרוּ לוֹ: מִלָּה דָּא, לֵית לָהּ פָּתְרֵי. וְנֵימְרוּ לֵיהּ: חֹשֶׁךְ נִבְרָאת תְּחִלָּה? דִּכְתִיב: (שם) ״וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ״. וַהֲדָר: ״וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, וַיְהִי אוֹר״. סַבְרִי, דִּלְמָא אַתּוּ לְשִׁיּוּלֵי: מַה לְמַעְלָה? מַה לְמַטָּה? מַה לְפָנִים? מַה לְאָחוֹר? אִי הָכִי, שָׁמַיִם נַמִּי לָא לֵימְרוּ לֵיהּ? מֵעִיקָּרָא סַבְרִי אַקְרָא

בְּעָלְמָא הוּא [דְּקָא שַׁיֵּיל], כֵּינָן דְּחָזוּ דְּהָדַר מְשַׁיֵּיל, סַבְרִי, לָא נֵימָא לֵיהּ, דִּלְמָא אַתֵּי לְשַׁיּוֹלֵיהּ, מַה לְמַטָּה מַה לְמַעְלָה [מַה לְמַטָּה מַה לְפָנִים מַה לְאָחוֹר]. אָמַר לָהֶם: אֵי דֵּין מִתְקָרֵי ׳חַכִּים׳? אָמְרוּ לוֹ: [אֱיוֶהוּ חָכָם] הָרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד! אָמַר לָהֶם: אֵי דֵּין מִתְקָרֵי ׳גִּבּוֹר׳? אָמְרוּ לוֹ: [אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר?] הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ! אָמַר לְהוּ: אֵי דֵּין מִתְקָרֵי ׳עָשִׁיר׳? אָמְרוּ לוֹ: [אֵיזֶהוּ עָשִׁיר?] הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ! אָמַר לָהֶם: וּמַה יַּעֲבִיד אִינִישׁ וְיִחֵיֶּה? אָמְרוּ לֵיהּ: יָמִית עַצְמוֹ! מַה יַּעֲבִיד אִינִישׁ וְיָמוּת? יְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ! אָמַר לָהֶם: מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיִתְקַבֵּל עַל הַבְּרִיּוֹת? אָמְרוּ לוֹ: יִסְנֵי מַלְכוּת וְשָׁלְטָן אָמַר [לְהוּ]: דִּידִי טָבָא מִדִּידְכוּ, יִרְחַם מַלְכוֹ וְשָׁלְטָן, וַיַּעֲבִיד טִיבוֹ עִם בְּנֵי אֲנָשָׁא. אָמַר לְהוּ: בְּיַמָּא יָאֵי (למהדר) [לְמֵידַר], אוֹ בְּיַבֶּשְׁתָּא? אָמְרוּ לוֹ: בְּיַבֶּשְׁתָּא, דְּהָא כָּל נְחוּתֵי יַמָּא, לָא מְיַתְבָא דַּעְתַּיְהוּ עַד דִּסְלִיקָן לְיַבֶּשְׁתָּא. אָמַר לָהֶם: אֵי דֵּין מִינַּיכוּ חַכִּים טְפֵי? אָמְרוּ לוֹ: כּוּלָּנָא כַּחֲדָא שָׁוִין, דְּהָא כָּל מִלְּתָא דְּאָמַרְתְּ לָן, כַּחֲדָא פָּתַרְנָא לָךְ. אָמַר לְהוֹן: מַה דֵּין אַתְּרִיסְתּוּן לְקַבְלָן? אָמְרוּ לוֹ: שִׁטְנָא נָצַח. אָמַר לְהוֹן: קַטִילְנָא לְכוֹן בִּגְזֵרַת מַלְכִּין. אָמְרוּ לוֹ: שָׁלְטָן בְּיַד מַלְכָּא וְלָא יָאֵי לְמַלְכָּא כַּדֵּב, מִיָּד אַלְבִּישׁ יָתְהוֹן לְבוּשִׁין דְּאַרְגְּוָן וְשָׁדֵי מָנִיכָא דְּדַהֲבָא עַל צַוְּארֵיהוֹן.

ב ד אָמַר לְהוּ: בָּעִינָא לְמֵיזַל לְמִדִּינַת אַפְרִיקִי, אָמְרוּ לֵיהּ: לָא מְצִית אָזְלְתְּ, דְּמַפְסְקֵי הָרֵי חֹשֶׁךְ. אָמַר לְהוּ: לָא סָגֵי דְּלָא אָזְלִינָא, אַמְטוּ הָכִי מְשַׁיְּלָנָא לְכוֹן, אֶלָּא מַאי אַעֲבִיד? אָמְרוּ לֵיהּ: אַיְתִי חַמְרָא לוּבָא דְּפָרְשֵׁי בְּהַבְרָא, וְאַיְתִי קְבוּרֵי דְּמַתְנֵי, וְקָטַר בְּהַאי גִּיסָא, דְּכִי אַתֵּית נָקְטָתְ בְּגַוַּיְהוּ, וְאַתֵּית [לְאַתְרָךְ]. עָבַד הָכִי וְאָזַל. מָטָא לְהַהוּא מְחוֹזָא, דְּכוּלֵּיהּ נָשֵׁי, בָּעָא לְמֶעֱבַד קְרָבָא בַּהֲדַיְהוּ, אֲמְרֵי לֵיהּ: אִי קָטִילְנָא לָךְ, אַמְרֵי: נָשֵׁי קָטַל, אִי קָטִילְנָא לָךְ, אַמְרֵי: מַלְכָּא דְּקַטְלוּהָ נָשֵׁי. אָמַר לְהוּ: אַיְתוּ לִי נַהֲמָא, אַתְיֵן לֵיהּ נַהֲמָא דְּדַהֲבָא אַפְּתוֹרָא דְּדַהֲבָא. אָמַר לְהוּ: מִי אַכְלֵי אִינְשֵׁי נַהֲמָא דְּדַהֲבָא? אָמְרוּ לֵיהּ: [אֶלָּא אִי נַהֲמָא בָּעִית], לָא הֲוָה נַהֲמָא בְּאַתְרֵיךְ, דְּשָׁקְלִית וְאַתֵּית לְהָכָא? כִּי נָפַק [וַאֲתִי], כָּתַב אַבָּבָא דִּמְחוֹזָא: אֲנָא אַלְכְּסַנְדְּרוּס מוֹקְדוֹן, [הֲוִיתִי] שַׁטְיָא עַד דְּאַתֵּיתִי לְמִדִּינַת אַפְרִיקִי, דִּי נַשְׁיָא, וְיַלְפִי עֵצָה מִן נַשְׁיָא. כִּי שָׁקִיל וְאַתֵי, יָתִיב אַהַהוּא מַעְיְנָא, וְקָא אָכִיל נַהֲמָא. חֲווּ בְּיָדֵיהּ גִּלְדֵּנֵי מְלוּחִים, בַּהֲדֵי דְּמַחֲווֹרֵי לְהוּ, נָפַל בְּהוּ (רוחא) [רֵיחָא]. אָמַר: שְׁמַע מִינָּהּ, הַאי מַעְיְנָא מִגַּן־עֵדֶן קָא אַתֵּי. אֵיכָּא דְּאָמְרֵי: שָׁקַל מֵהַהוּא מַיָּא, טָרָא בְּאַפֵּיהּ. אֵיכָּא דְּאָמְרֵי: אִדַּלֵּיהּ כּוּלֵּיהּ עַד דְּמָטָא לְפִתְחָא דְּגַן־עֵדֶן, רָמָא קָלָא: פִּתְחוּ לִי בָּבָא! אָמְרוּ לֵיהּ: (תהלים קיח) ״זֶה הַשַּׁעַר לַה׳ צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ״. אָמַר לְהוּ: אֲנָא מַלְכָּא אֲנָא, מִחְשַׁב חַשִּׁיבְנָא, הָבוּ לִי מִידִי, יְהָבוּ לֵיהּ גַּלְגַּלְתָּא חֲדָא, אָתָא תַּקְלֵיהּ לְכוּלֵּיהּ כַּסְפָּא וְדַהֲבָא דִּילֵיהּ בַּהֲדֵיהּ, וְלָא הֲוָה תָּקִיל. אָמַר לְהוּ לְרַבָּנָן: מַאי הַאי? אָמְרוּ לֵיהּ: גַּלְגַּלְתָּא דְּעִינָא דִּבְשָׂרָא־וּדְמָא דְּלָא שָׂבַע. אָמַר לְהוּ: מִמַּאי דְּהָכִי הוּא, דְּלָא שָׂבַע? אָמְרוּ לֵיהּ: שְׁקוֹל קְלִיל עַפְרָא, כַּסֵּיהּ, וּלְאַלְתַּר תָּקֵל, דִּכְתִיב: (משלי כז) ״שְׁאוֹל [וַאֲבַדּוֹן לֹא תִשְׂבַּעְנָה״] וְגוֹ׳.

ג ה תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ: גֵּיהִנֹּם, (יש) לְמַעְלָה מִן הָרָקִיעַ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: לַאֲחוֹרֵי הָרֵי חֹשֶׁךְ.

ד תָּנִיא (דבי) רַבִּי חִיָּא: כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, שְׁכִינָה כְּנֶגְדּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: (תהלים טז) ״שויתי ה׳ לנגדי תמיד״, ואומר: (איכה ב) ״קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה וְגוֹ׳ נֹכַח פְּנֵי ה׳״. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: (תהלים טז) ״שויתי ה׳ לנגדי תמיד״, ואומר: (איכה ב) ״קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה וְגוֹ׳ נֹכַח פְּנֵי ה׳״. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: (ישעיה נד) ״וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה׳, וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ״ וְגוֹ׳.

ה הַדְרָן עָלָךְ מַסֶּכֶת תָּמִיד בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא